

2020/2126(INI)

13.1.2022

MIŠLJENJE

Odbora za poljoprivredu i ruralni razvoj

upućeno Odboru za proračunski nadzor

o VFO-u za razdoblje 2021. – 2027.: borba protiv oligarhijskih struktura,
zaštita sredstava EU-a od prijevara i sukoba interesa
(2020/2126(INI))

Izvjestitelj za mišljenje: Attila Ara-Kovács

PA_NonLeg

PRIJEDLOZI

Odbor za poljoprivredu i ruralni razvoj poziva Odbor za proračunski nadzor da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uvrsti sljedeće prijedloge:

Proračun namijenjen općem interesu u području poljoprivrede

1. ističe da financijska sredstva u sklopu zajedničke poljoprivredne politike (ZPP) čine oko 31 % proračuna EU-a za razdoblje 2021. – 2027. te da stoga postoji velika odgovornost da ih se zaštiti od bilo kakve zlouporabe, korupcije ili sukoba interesa koji bi štetili ugledu te javne politike i interesima europskih građana koji doprinose tom proračunu; naglašava da se tim sredstvima, kada se pravilno koriste, pruža snažna potpora proizvodnji hrane u Uniji; napominje da Komisija i države članice dijele odgovornost za njihovu provedbu i pravilnu potrošnju te za upravljanje njima; nadalje, napominje da se stopa pogreške u okviru naslova „Prirodni resursi” sada stabilizirala na manje od 2 % i da je stopa pogreške za izravna plaćanja znatno niža od te brojke;

Interoperabilnost sustava izvješćivanja i kontrole

2. pozdravlja studiju naslovljenu „The Largest 50 Beneficiaries in each EU Member State of CAP and Cohesion Funds” (50 najvećih korisnika sredstava u okviru ZPP-a i iz kohezijskih fondova u svakoj državi članici EU-a), koju je naručio Odbor za proračunski nadzor, i naglašava da je važno konsolidirati, pojednostaviti i uskladiti sustave EU-a za izvješćivanje, među ostalim s pomoću baza podataka koje se dijele na razini EU-a te osiguravanjem njihove interoperabilnosti kako bi raspolagali podacima i informacijama koje omogućuje provjeru i usporedbu struktura vlasništva između država članica; također ističe da bi sustavi izvješćivanja o sredstvima u sklopu ZPP-a i kohezijske politike trebali sadržavati informacije o krajnjim korisnicima kako bi se mogla analizirati evidencija sredstava; smatra da bi za to bilo potrebno uskladiti zahtjeve za objavljivanje podataka i formate podataka koji ispunjavaju zahtjeve za otvorene podatke s utvrđenim pokazateljima kako bi se omogućilo identificiranje krajnjih korisnika, matičnih struktura i krajnjih stvarnih vlasnika u bazama podataka na nacionalnoj i europskoj razini; smatra da je veća transparentnost odlučujući čimbenik u otkrivanju prijevara i sukoba interesa; stoga potiče države članice da objave te podatke u jedinstvenom, strojno čitljivom formatu i da osiguraju interoperabilnost informacija; poziva na bolju suradnju među državama članicama u tom pogledu;
3. potiče države članice da podrže interoperabilnost između sustava vlasništva nad zemljištem, sustava identifikacije zemljišnih parcela, identifikacije životinja i usporedivosti integriranog administrativnog kontrolnog sustava (IACS) kako bi se postigla transparentnost u pogledu krajnjih korisnika i skrivenih matičnih društava s podružnicama u različitim državama članicama radi lakšeg i boljeg postupka provjere;

Mjere u okviru prvog stupa ZPP-a

4. prima na znanje definiciju aktivnih poljoprivrednika na razini EU-a u novom ZPP-u, čiji je cilj spriječiti pojedince i poduzeća da primaju potporu iz ZPP-a ako se ne bave poljoprivredom ili se njome bave tek usputno; međutim, ističe da nije postignut

dovoljan napredak u borbi protiv oligarhijskih struktura; u tom pogledu ističe da je, unatoč manjem broju slučajeva prijevara i nepravilnosti povezanih s prihodima i rashodima Unije posljednjih godina, potrebno više mjera kako bi se iskorijenila zlouporaba sredstava ZPP-a od strane oligarha; napominje da je to uglavnom zbog ograničene transparentnosti u pogledu svih krajnjih korisnika proračuna ZPP-a; pozdravlja novu obvezu država članica, koju je Parlament predložio u Uredbi o financiranju i nadzoru ZPP-a i upravljanju njime, da od 2023. prikupljaju i objavljuju identitet skupina korisnika, uključujući matična poduzeća, koja posjeduju poljoprivredna zemljišta koja primaju potporu u okviru ZPP-a; naglašava da bi zaštita financijskih interesa Unije i očuvanje vjerodostojnosti Unije i njezine nepristranosti pri potrošnji programskih sredstava i dalje trebali biti prioritet Unije i njezinih država članica;

Preraspodjela i određivanje gornje granice

5. naglašava da je potrebno dodatno poboljšati ravnotežu između malih i velikih korisnika te osigurati usmjereniju potporu na razini država članica, s posebnim naglaskom na mladim poljoprivrednicima; žali zbog toga što u jednom od glavnih ciljeva ZPP-a, odnosno pružanju koristi i potpore za one koji obrađuju zemlju, još postoji mnogo mjesta za napredak; stoga poziva države članice da se koriste različitim instrumentima preraspodjele (uključujući određivanje gornje granice) radi pravednije raspodjele sredstava, među ostalim, nadilaženjem minimalnih zahtjeva; izražava žaljenje zbog toga što je u novom ZPP-u određivanje gornjih granica i dalje dobrovoljno te potiče države članice da koriste odredbe o određivanju gornjih granica za izravna plaćanja, među ostalim, na razini matičnih struktura; ponavlja da bi se potpora u okviru ZPP-a trebala pružati aktivnim poljoprivrednicima;
6. podsjeća da se struktura poljoprivrednih gospodarstava uvelike razlikuje među državama članicama zbog čega države članice u okviru ZPP-a imaju na raspolaganju širok raspon dobrovoljnih mjera za preraspodjelu plaćanja;

Pojačana primjena sustava ARACHNE

7. naglašava da bi ARACHNE, informatički alat razvijen za prikupljanje i povezivanje podataka (rudarenje podataka), kako bi se utvrdili pokazatelji rizika od prijevara u provedbi europskih strukturnih i investicijskih fondova, mogao biti ključan instrument za transparentnost u pogledu korisnika sredstava ZPP-a; podsjeća da ARACHNE još nije u potpunosti prilagođen svim intervencijama u okviru ZPP-a i da će Komisija 2025. predstaviti izvješće o procjeni njegove upotrebe i interoperabilnosti s različitim nacionalnim sustavima u cilju njegove eventualne šire upotrebe u državama članicama; nada se da se u međuvremenu zajednički pristup rudarenju podataka može proširiti i na ostatak rashoda ZPP-a;
8. podsjeća da je upotreba programa za prikupljanje podataka ARACHNE na početku programskog razdoblja 2023. – 2027. dobrovoljna, ali ističe da to nije dovoljno; žali zbog toga što tijekom pregovora o reformi ZPP-a nije usvojena obvezna upotreba programa ARACHNE; ponavlja svoj poziv da se pristup rudarenju podataka i transparentnosti, koji se trenutačno koristi samo za financiranje ulaganja u okviru Uredbe o zajedničkim odredbama, proširi na sve kontrole područja plaćanja u prvom i

drugom stupu; naglašava da je važno da ARACHNE postane obvezan za države članice, posebno u kontekstu upravljanja poljoprivrednim fondovima, kako bi se postigla veća transparentnost u pogledu matičnih struktura i krajnjih stvarnih vlasnika sredstava ZPP-a; nadalje, ističe da je potrebna obvezna upotreba sustava ranog otkrivanja i isključenja za sredstva ZPP-a kako bi se povećala transparentnost u korištenju novca poreznih obveznika i pojačala zaštita financijskih interesa Unije; naglašava da su interoperabilnost i usklađenost programa ARACHNE, sustava ranog otkrivanja i isključenja (EDES) te institucijskih i nacionalnih baza podataka ključne za osiguravanje djelotvorne razmjene informacija čiji je cilj sprečavanje i identificiranje prijevара koje štete proračunu EU-a;

9. poziva Komisiju da što prije uspostavi sveobuhvatan sustav praćenja u stvarnom vremenu kojim bi se trebale prikupljati informacije o svim subvencijama primljenima iz prvog i drugog stupa ZPP-a, uključujući javno dostupne informacije o poveznicama između poduzeća i stvarnih vlasnika, pri korištenju sredstava EU-a;

Sprečavanje i otkrivanje prijevara

10. apelira na Komisiju da ojača svoje kapacitete za sprečavanje i otkrivanje prijevara, među ostalim, stavljanjem većeg naglaska na prijave/prokazivanja na inicijativu pojedinaca i dionika te razvojem i boljim iskorištavanjem IT alata za otkrivanje prijevara, te da uvede strože sankcije za one koji upotrebljavaju sredstva u svrhe koje nisu one za koje su prvotno namijenjena; naglašava da je tijekom pregovora o novom ZPP-u Parlament inzistirao na učinkovitim sustavima praćenja i kontrole kako bi se spriječili rizici za financijske interese EU-a koji bi mogli proizaći iz uvođenja novog modela ostvarivanja ciljeva ZPP-a, koji uključuje znatan prijenos zadaća s europske razine na nacionalne uprave u pogledu upravljanja poljoprivrednim fondovima EU-a i njihove kontrole; u tom kontekstu podsjeća na obvezu Europskog parlamenta da pomno prati kako države članice provode strateške planove u okviru ZPP-a, u obliku u kojem ih je odobrila Europska komisija, te da drži Komisiju odgovornom za ispunjavanje obveza koje su joj dodijeljene Ugovorima i koje su suzakonodavci definirali u uredbama o ZPP-u;

Tijela EU-a uključena u borbu protiv prijevara i zlouporabe financijskih sredstava

11. pozdravlja uspostavljanje Ureda europskog javnog tužitelja (EPPO), s mandatom za provođenje istraga, kazneni progon i dovođenje pred sud za kaznena djela protiv proračuna EU-a, kao važnu prednost u borbi protiv prijevara i organiziranog kriminala u EU-u; naglašava važnost bolje suradnje i koordinacije između država članica i relevantnih tijela EU-a uključenih u borbu protiv prijevara i zlouporabe financijskih sredstava (Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF), Europski revizorski sud, Eurojust i EPPO); nadalje, poziva države članice da se pobrinu za to da nadležna nacionalna tijela imaju dovoljno financijskih sredstava i dobro osposobljeno osoblje za učinkovitu provedbu njihovih odgovornosti u pogledu zaštite proračuna EU-a; smatra da borba protiv sukoba interesa i prijevara zahtijeva ne samo sveobuhvatan sustav informiranja i praćenja, koji pruža jasan i precizan pregled raspodjele sredstava ZPP-a, već i jačanje uloge OLAF-a; poziva OLAF-a na pojačane napore i oprez u vezi sa slučajevima sukoba interesa i protiv oligarhijskih struktura, posebno u svim onim državama članicama u kojima su takvi slučajevi češći; naglašava da se takve zlouporabe

financijskih sredstava čine na štetu novca poreznih obveznika i financijskih interesa EU-a; pohvaljuje rad OLAF-a i Europskog revizorskog suda; podsjeća na odluku Ombudsmana (predmet 1782/2019/EWM) o potrebi povezivanja pojedinačnih javnih plaćanja sa zemljišnim parcelama za koje su dodijeljena kako bi se smanjila vjerojatnost prijevара i zlouporabe sredstava EU-a;

12. poziva Komisiju da osigura potpunu i pravilnu provedbu Pete direktive o sprečavanju pranja novca u svim državama članicama, posebno u pogledu provedbe javnih registara stvarnih vlasnika i registara stvarnih vlasnika trustova;
13. podsjeća na članak 60. Uredbe (EU) br. 1306/2013, kojim se uvodi klauzula o izbjegavanju u cilju suzbijanja umjetno stvorenih uvjeta za stjecanje prednosti;
14. poziva da se više koristi europski program za promatranje Copernicus u cilju otkrivanja nepodudarnosti između prijavljenih i stvarno obrađenih parcela;

Sukobi interesa i jagma za zemljištem

15. podsjeća na slučaj češkog premijera Andreja Babiša, koji je u veljači 2017. prenio vlasništvo nad Agrofertom na dva uzajamna fonda, ali je prema zaključku revizora unatoč tome ostao stvarni vlasnik holdinga Agrofert te je stoga u sukobu interesa;
16. izražava zabrinutost zbog slučajeva sukoba interesa na visokoj razini i jagme oligarha za zemljištem, posebno kada su uključena nacionalna tijela i vlade; poziva Komisiju da u tom kontekstu provodi dodatan nadzor nad državama članicama te potiče Komisiju i države članice da bez odgode pojačaju mjere protiv jagme za zemljištem, nepravilnih javnih natječaja ili drugih postupaka dodjele i zlouporabe novca EU-a; ističe da su jagma za zemljištem i koncentracija zemljišta prakse koje negativno utječu na gospodarsku i socijalnu dobrobit lokalnih zajednica, kojima se koči generacijska obnova time što se mnoga poljoprivredna gospodarstva, uglavnom ona manja, primoravaju na gašenje i kojima se otežava pristup zemljištu i osnivanje novih poljoprivrednih gospodarstava; poziva države članice da poduzmu hitne mjere za rješavanje problema jagme za zemljištem i ekstremne koncentracije zemljišta; nadalje, poziva na razlikovanje jagme za zemljištem od udruživanja malih poljoprivrednih zemljišta kao načina na koji se može smanjiti razina rascjepkanosti i osnivati gospodarski održive poljoprivredne jedinice; poziva države članice da poštuju Financijsku uredbu EU-a, a posebno da provode članak 61. o sukobu interesa te da ga primjenjuju na sva plaćanja iz fondova EU-a; poziva Komisiju da osigura poštovanje članka 61. i ocijeni učinak sukoba interesa na korištenje fondova, borbu protiv oligarha i zlouporabu subvencija;
17. poziva Komisiju da veću važnost pridaje političkom aspektu svojih postupaka evaluacije, posebno u pogledu mogućih sukoba interesa koji su posljedica fenomena rotirajućih vrata;

Vladavina prava

18. potiče Komisiju da brzo reagira na kršenja načela vladavine prava u državama članicama kojima se ozbiljno ugrožava pravedna, zakonita i nepristrana raspodjela sredstava EU-a; ističe jasnu poveznicu između poštovanja vladavine prava i pravilnog izvršenja sredstava ZPP-a te ističe da je važno zaštititi sva financijska sredstva EU-a;

potiče Komisiju da posebno prati pitanja vladavine prava i da aktivira svoj sustav proporcionalnih sankcija;

Transparentnost u postupku donošenja odluka

19. ističe važnost potpune transparentnosti u postupku donošenja odluka kao mjere za sprečavanje sukoba interesa; naglašava da je stoga uspostava djelotvornih sustava upravljanja i kontrole u svakoj državi članici ključan uvjet za zakonitost i regularnost financijskih transakcija Unije.

INFORMACIJE O USVAJANJU U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

Datum usvajanja	11.1.2022
Rezultat konačnog glasovanja	+ : 42 - : 3 0 : 3
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Mazaly Aguilar, Clara Aguilera, Atidzhe Alieva-Veli, Álvaro Amaro, Attila Ara-Kovács, Carmen Avram, Benoît Biteau, Mara Bizzotto, Daniel Buda, Asger Christensen, Angelo Ciocca, Ivan David, Paolo De Castro, Jérémy Decerle, Salvatore De Meo, Herbert Dorfmann, Dino Giarrusso, Francisco Guerreiro, Martin Häusling, Martin Hlaváček, Krzysztof Jurgiel, Jarosław Kalinowski, Elsi Katainen, Gilles Lebreton, Norbert Lins, Chris MacManus, Colm Markey, Alin Mituța, Marlene Mortler, Ulrike Müller, Maria Noichl, Juozas Olekas, Pina Picierno, Maxette Pirbakas, Bronis Ropé, Anne Sander, Petri Sarvamaa, Simone Schmiedtbauer, Annie Schreijer-Pierik, Marc Tarabella, Veronika Vrecionová, Sarah Wiener, Juan Ignacio Zoido Álvarez
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Eric Andrieu, Manuel Bompard, Petros Kokkalis, Zbigniew Kuźmiuk, Cristina Maestre Martín De Almagro

POIMENIČNO KONAČNO GLASOVANJE U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

42	+
ECR	Mazaly Aguilar, Krzysztof Jurgiel, Zbigniew Kuźmiuk, Veronika Vrecionová
NI	Dino Giarrusso
PPE	Álvaro Amaro, Daniel Buda, Salvatore De Meo, Herbert Dorfmann, Jarosław Kalinowski, Norbert Lins, Colm Markey, Marlene Mortler, Anne Sander, Petri Sarvamaa, Simone Schmiedtbauer, Annie Schreijer-Pierik, Juan Ignacio Zoido Álvarez
Renew	Atidzhe Alieva-Veli, Asger Christensen, Jérémy Decerle, Elsi Katainen, Alin Mituța, Ulrike Müller
S&D	Clara Aguilera, Eric Andrieu, Attila Ara-Kovács, Carmen Avram, Paolo De Castro, Cristina Maestre Martín De Almagro, Maria Noichl, Juozas Olekas, Pina Picierno, Marc Tarabella
The Left	Manuel Bompard, Petros Kokkalis, Chris MacManus
Verts/ALE	Benoît Biteau, Francisco Guerreiro, Martin Häusling, Bronis Ropė, Sarah Wiener

3	-
ID	Ivan David, Gilles Lebreton, Maxette Pirbakas

3	0
ID	Mara Bizzotto, Angelo Ciocca
Renew	Martin Hlaváček

Korišteni znakovi:

+ : za

- : protiv

0 : suzdržani